

Benczédi Gergely.

(1839—1906.)

Az unitarius történelemnek egy darabja.

Munkássága, politikája fejezetet irt egyházának, mint külső szervezetnek történelmébe.

Tanár volt az erdélyi fejedelemskori értelemben, ki nemcsak az egyházhoz tartozónak érezte magát, hanem státusférfiúi hivatást is látott maga előtt, mire nála a szükséges tulajdonságok nem is hiányoztak. Az egyház politikájára, a hol csak lehetett, befolyást igyekezett gyakorolni; lehet, hogy sokszor oly módon, melyet statusraison nem okvetlenül igényelt; de azt el kell ismerni, hogy törekvéseinek czélja az egyház anyagi emelése volt.

Tanulmányozza az egyház történetét, foglalkozik a jóttevők életével és adományaival. Jellemességével meg tudja nyerni másoknak bizalmát, s az egyház újabbkori nagy jóttevőjének, Berdének benső barátságát.

Megbízhatóság, jellemesség értékes dolgok s ezek mellé a takarékoság és munka, a czél felé vezetnek s megszerzik mint közpénztárnoknak az általános becsülést és tiszteletet.

Ebben volt része mint tanárnak is, a természetről és a vegyelemekről tanítva. Magyarországon a Roscoe-féle rendszert ő használta először.

Egyháztörténelmi rajzai és kutatásai folyóiratunkban jelentek meg. Berde Mózsáról külön könyvet irt.

Életében és munkáival azt a szellemet ápolta, a mely egyben egyház és honszeretet. Ebben a szellemben volt harezossa a tordai gymnasium visszaállításának; és hogy visszaállított, boldog érzéssel ünnepelte azt.

Jellegzetes egyéniség. Méltó, hogy hiven őrizzük emlékét.

PÉTERFI D.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

The Choice of a life-work. Irta *Wilbur Morte Earl*, a californiai unitar. papnevelő intézet tanára. Az életpálya megválasztásáról szól e 17 lapra terjedő füzet. Papi pályára csak az lépjen, a kiben megvan a készség az emberiség szolgálatára és a kinek vallásos meggyőződése van; s a ki szem előtt tartja, hogy „a papi tekintély ma a jellem tisztaságától és az értelem erejétől, a tanultságtól és a szó hatalmától függ.“ Ilyen és ehhez hasonló fejtegetéseket foglal e füzet magában. Írója egyik erőssége annak az intézetnek, melyet az amerikai unitáriusok Californiában ezelőtt három évvel papnevelésre állítottak fel, mely első évben Oakland városában volt elhelyezve, s most meg Berkeleyben, San-Francisco közvetlen szomszédságában, a californiai egyetemmel összekötve.

Költemények. Irta *Murányi Farkas* Sándor. 8 r. 260. l. Rideg számokat róni naphosszat egymás mellé és szabad időben a Múzsák berkeiben áldozni: e kötet szerzőjének élete. A miniszeriumban számtanácsos jelenleg, a ki írta e költeményeket az 1858—1906-ig terjedő időben. Bővebb méltatása a szépirodalmi lapokra tartozik. De minket is közelebről érdekelnek vallásos tárgyú lendületes ódái, melyeket az Egy Isten hit apostolainak és eszméiknek szentel. Routin, könnyedség a verselésben, jellemzi e költeményeket, valamint azokat is, melyeket a szerelemről és a hazáról énekel. A könyvet szerző Báró Petrichevich-Horváth Kálmánnak ajánlja, emlékeül annak, hogy együtt voltak az iskolában diákok, együtt élték a szép diákéletet, „melyben még volt eszmény, költészet, lángoló hit csodás heve“. Kiadta a könyvet az „Unitárius Papnövendékek Önképző Köre“ Kolozsvárt.

Toroczkó története, 1848—49-ben. Irta *Borbély István*. Kolozsvár, 94. l. Az élénk tollú s tehetséges ifju író Toroczkó népének a szabadságharcban való részvételét rajzolja, különösen kiemelve a Zsakó István és társai eszélyes és bátor szereplését. Azonkívül más dolgokat is közöl Toroczkóra nézve. — *Udvarhelymegye Rákóczi szabadságharczában*, című